

1. Legislativní základ

„Veřejné knihovny jsou významnými institucemi pro uchování kulturního a vědeckého dědictví (archivují vzácné knihovní fondy, zajišťují jejich digitalizaci apod.) a zároveň shromažďují a veřejnosti zpřístupňují produkty současné kultury. V posledních letech veřejné knihovny poskytují stále více i jiné služby než klasické půjčování knih. Mezi ně patří poskytování informací, kulturní a vzdělávací pořady či přístup k internetu. Veřejné knihovny jsou šetřeny ročním výkazem Kult (MK) 12-01. Mezi nejvýznamnější šetřené ukazatele patří počet knihovních jednotek, registrovaných čtenářů, výpůjček, návštěvníků, zaměstnanců a dále ukazatele hospodaření.“

Statistika kultury České republiky

Statistika je jednou z důležitých činností veřejné knihovny. Jedenkrát ročně, na konci každého kalendářního roku, mají knihovny povinnost vykázat statistická data o své činnosti. Každý, kdo se věnuje knihovnictví, přichází do kontaktu se statistikou – podle charakteru své práce a v různém rozsahu. Plánování, tvorba koncepcí či strategií, hodnocení výkonů a jejich porovnávání – to jsou oblasti, které se bez statistických dat neobejdou. Statistická data jsou využívána i v oblasti standardů veřejných knihovnických a informačních služeb. Všechny knihovny na území České republiky, které jsou zřizovány a/nebo provozovány obcemi a kraji, jsou zahrnuty do hodnocení pomocí standardu a do projektu Benchmarking knihoven.

Za oblast kultury shromažďuje statistická data Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS)¹⁾ – instituce zřízená Ministerstvem kultury ČR. Jednou z jeho součástí je Centrum informací a statistik kultury (CIK)²⁾.

ZÁKON O STÁTNÍ STATISTICKÉ SLUŽBĚ

Zajistit poskytnutí statistických dat je povinností provozovatele knihovny vyplývající ze zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě³⁾, kdy zpravodajskými jednotkami jsou jednotlivé knihovny.

VÍTE, ŽE...

statistická šetření jsou založena na dodržování mezinárodních doporučení?

KNIHOVNÍ ZÁKON

Údaje získané sběrem statistických dat jsou využívány pro splnění povinnosti vyplývající z § 9 a § 11 zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů⁴⁾.

VÍTE, ŽE...

data o činnosti knihoven jsou v prostředí českých knihoven shromažďována již od doby schválení zákona o veřejných knihovnách obecních (č. 430/1919 Sb.)?

OSTATNÍ LEGISLATIVA

Statistická data o knihovnách slouží i k naplňování zákona č. 1/2005 Sb., k výkonu státní správy⁵⁾ (formou jejich vyhodnocení pro přípravu zákonů a vyhlášek a tvorbu rozpočtů resortu kultury), pro hodnocení naplňování Koncepce rozvoje knihoven v ČR na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030⁶⁾ a pro sestavování Satelitního účtu kultury na základě usnesení vlády České republiky ze dne 15. dubna 2015 č. 266 k návrhu Státní kulturní politiky na léta 2021–2025⁷⁾.

V neposlední řadě jsou využívána pro potřeby krajské a místní samosprávy, potřeby mezinárodních organizací, zejména orgány OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu a Mezinárodní federaci knihovnických spolků a institucí.

INFORMACE A DOKUMENTACE - MEZINÁRODNÍ STATISTIKY KNIHOVEN

Mezinárodní norma ISO 2789:2022(E) specifikuje pravidla pro komunitu knihoven a informačních služeb týkající se shromažďování a vykazování statistik pro účely mezinárodního výkaznictví.

Důležité je:

- zajistit shodu mezi zeměmi pro ta statistická měření, která jsou často používána manažery knihoven, ale nesplňují podmínky pro mezinárodní vykazování;
- podporovat osvědčené postupy při využívání statistik pro řízení knihoven a informací.

„Statistické údaje definované a popsané v tomto dokumentu mohou být použity pro hodnocení a porovnávání knihoven, stejně jako pro propagaci, marketing a obhajobu hodnoty, kterou knihovny poskytují svým obyvatelům a společnostem.“

Statistiky knihoven jsou shromažďovány jednotlivými knihovnami a měly by být shrnuty v regionálním, národním nebo mezinárodním měřítku pro všechny knihovny nebo pro různé typy knihoven. Zatímco jednotlivé knihovny většinou využívají statistiky pro strategické plánování, rozhodování, nabídky na financování a zdůvodnění využití svých zdrojů, statistiky v celostátním měřítku jsou potřebné pro tvorbu a podporu knihovní a informační politiky a k prokázání dopadu a přínosu knihoven.“

LIBRARY MAP OF THE WORLD

Celý soubor statistických dat a činností následně vytváří základ pro další rozvoj knihovnictví a jeho harmonizaci nejen na území České republiky, ale v širším světovém kontextu. Příkladem je celosvětová informace na webu IFLA⁸⁾.

1)

Dostupné z: <https://www.nipos.cz/>

2)

Více informací na: <https://www.statistikakultury.cz/>

3)

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-89>

4)

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-257>

5)

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-1>

6)

Dostupné z: <https://ipk.nkp.cz/docs/koncepce-rozvoje-knihoven-2021-2027>

7)

Dostupné z: <https://www.mk.gov.cz/statni-kulturni-politika-cs-69>

8)

Dostupné z: <https://librarymap.ifla.org/>

From:

<https://prirucka.osvobozena-knihovna.cz/> - **Metodické příručky pro knihovny**

Permanent link:

https://prirucka.osvobozena-knihovna.cz/statistika/legislativni_zaklad?rev=1741864938Last update: **2025/03/13 12:22**